

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра туристичного та готельного бізнесу

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
«Економіка туризму»
на 2023-2024 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	4 курс, 7, 8 семестр
Освітня програма/спеціалізація	«Туризм»
Спеціальність	242 Туризм
Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Дробиш Людмила Володимирівна
к.е.н., доцент
доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу

Контактний телефон	+38-093-650-69-82
Електронна адреса	puet.drobysh@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.tourism.puet.edu.ua/stud.php он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Формування у студентів теоретичних знань з особливостей економічних відносин та економічного механізму підприємств туризму, сучасного економічного мислення та комплексного розуміння проблем управління виробничою і комерційно-фінансовою діяльністю, а також умінь та практичних навичок їх розв'язання.
Тривалість	6 кредитів ЄКТС/ 180 годин (лекції 24 год., практичні заняття 48 год., самостійна робота 108 год.)
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії та виїзні, самостійна робота поза розкладом.
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; доповіді та їх обговорення; тестування; поточна модульна робота. Підсумковий контроль: залік (ПМК), екзамен
Базові знання	Наявність широких знань з економічної теорії, менеджменту, організації туризму, готельного та ресторанного господарства, правового регулювання туристичної діяльності.
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<ul style="list-style-type: none"> відповідно до освітньо-професійної програми: знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів (ПР01); знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук (ПР02); аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території (ПР05); 	<ul style="list-style-type: none"> здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу (K04); здатність до пошуку, оброблення і аналізу інформації з різних джерел (K06); навички використання інформаційних та комунікаційних технологій (K08); вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми (K09); спеціальні, фахові, предметні: знання та

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<ul style="list-style-type: none"> розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт (ПР07); ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися (ПР08); розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна) (ПР10); аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань (ПР19); виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання (ПР20); приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності (ПР21); володіти інструментарієм економічного аналізу ефективності використання ресурсного потенціалу туристичних підприємств (ПР24). 	<p>розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності (К15);</p> <ul style="list-style-type: none"> здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (К16); здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій (К17); здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління (К18); здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу (К30); здатність оцінювати економічну ефективність туристичних продуктів та ресурсного потенціалу туристичних підприємств (К33).

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Туризм як галузь економічної системи України		
Тема 1. Роль і місце туризму в системі ринкового господарства України.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування.	Визначити соціально-економічне значення туризму. Назвати нормативно-правові акти державного регулювання розвитку туризму в Україні. Дати характеристику сучасного стану та тенденцій розвитку туризму в Україні.
Тема 2. Управління обсягом реалізації послуг на туристичних підприємствах.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування.	Провести оцінку зовнішніх та внутрішніх факторів, що обумовлюють зміни обсягу та структури реалізації туристичного продукту. Вказати на основні заходи щодо оптимізації продуктової програми відповідно до стратегії розвитку підприємства. Визначити цілі та завдання управління обсягом реалізації послуг в туристичних підприємствах.
Модуль 2. Ресурсний потенціал як основа функціонування туристичних підприємств		
Тема 3. Управління матеріальними ресурсами туристичних підприємств.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування; поточна модульна робота.	Охарактеризувати елементи матеріальних ресурсів туристичних підприємств. Вказати на особливості складу матеріальних оборотних фондів та фондів обертання в туристичних підприємствах. Визначити особливості оцінки ефективності використання виробничої потужності та пропускної спроможності підприємств готельного господарства туристичних комплексів. Окреслити цілі та завдання управління матеріальними ресурсами туристичних підприємств. Запропонувати основні напрямки підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу туристичних підприємств.
Тема 4. Управління трудовими ресурсами підприємств туристичної сфери.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування; поточна модульна робота.	Визначити цілі та завдання управління трудовими ресурсами туристичних підприємств. Вказати основні напрями підвищення ефективності використання трудових ресурсів в туризмі. Ознайомитися з методами планування чисельності персоналу в туристичних підприємствах в цілому та за окремими категоріями персоналу. Опрацювати методику обґрунтування витрат на оплату праці. Охарактеризувати особливості організації виплат за різними преміальними системами.
Тема 5. Управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних	Визначити основні цілі та завдання управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств. Ознайомитися з методами визначення потреби у фінансових ресурсах та порядком проведення економічного аналізу формування та

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
підприємств.	завдань; завдання самостійної роботи; тестування; поточна модульна робота.	використання фінансових ресурсів у туризмі. Окреслити напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів туристичних підприємств.
Модуль 3. Результати господарсько-фінансової діяльності туристичних підприємств		
Тема 6. Управління доходами підприємств туристичної сфери.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Вказати цілі та завдання управління доходами підприємств туристичної сфери. Ознайомитися з особливостями управління формуванням інших видів доходів підприємств туристичної сфери. Вказати на основні методи планування доходів туристичних підприємств та запропонувати резерви зростання доходів підприємства та їх використання.
Тема 7. Управління поточними витратами та собівартістю послуг на підприємствах туристичної сфери.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Визначити цілі та завдання управління поточними витратами в підприємствах туристичної індустрії. Назвати чинники, що визначають обсяг та рівень поточних витрат туристичних підприємств, та їх вплив на поточні витрати. Вказати на особливості визначення собівартості в підприємствах готельного господарства та собівартості туристичного продукту. Охарактеризувати порядок планування обсягу поточних витрат підприємств туристичної індустрії та оцінки їх економічної обґрунтованості.
Тема 8. Управління прибутками та рентабельністю на підприємствах туристичної сфери.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; поточна модульна робота.	Вивчити структурно-логічну схему процесу управління фінансовими результатами та охарактеризувати зміст окремих етапів роботи. Вказати на методичні підходи до розробки плану формування фінансового результату (прибутку) підприємств туристичної сфери та методичні підходи до визначення можливого і необхідного обсягу прибутку. Описати порядок планування розподілу планового чистого прибутку підприємств туризму та вказати напрями його використання.
Модуль 4. Управління ризиками та інвестиційною діяльністю в туристичній сфері		
Тема 9. Управління інвестиційною діяльністю на туристичних підприємствах.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	З'ясувати основні поняття і види інвестицій, інвестиційної політики підприємств туристичної сфери. Дати характеристику поняття бізнес-плану інвестиційного проекту туристичних підприємств та особливості розробки бізнес-плану будівництва нового підприємства туристичної сфери.
Тема 10. Управління ризиком та шляхи запобігання банкрутства туристичних підприємств.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; поточна модульна робота	Вивчити структурно-логічну схему процесу управління ризиками та охарактеризувати зміст окремих етапів роботи. Пояснити сутність поняття банкрутство підприємства та вказати форми його регулювання в Україні. Окреслити шляхи та визначити заходи щодо профілактики та мінімізації рівня ризиків в підприємствах туристичної сфери.

Інформаційні джерела

1. Артамонова Н. С. Управління витратами. Навчальний посібник / Н. С. Артамонова. – Київ: Центр навчальної літератури, 2018. – 116 с.
2. Басюк Т. П. Економіка готельно-ресторанного бізнесу. Навчальний посібник / Т. П. Басюк, Т. Л. Керанчук. – Харків: НУХТ, 2018. – 282 с.
3. Власова Н. О. Економіка ресторанного господарства. Навчальний посібник / Н. О. Власова, Н. С.. Краснокутська, О. А. Круглова, І. В. Мілаш. – Харків: Світ книг, 2019. – 389 с.
4. Гаркуша Н. М. Аналіз господарської діяльності : методичні вказівки у схемах, формулах та таблицях / Н. М. Гаркуша. – Харків: ТОВ «Видавництво «Форт», 2018. – 109 с.
5. Грановська В. Г. Економіка туризму: навчальний посібник / В. Г. Грановська, В. М. Крикунова, О. С. Морозова. – Київ : Гельветика, 2021. – 316 с.
6. Грицаєнко Г. І. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник / Г. І. Грицаєнко, М. І. Грицаєнко. – Мелітополь: Люкс, 2021. – 260 с.
7. Економічний аналіз : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти / Н. Ю. Рекова, Є. О. Підгора, В. В.Ровенська, О. В. Латишева, Т. П. Гітис, І. Ю. Єрфорт, І. І. Смирнова, С. В. Касьянюк. – Краматорськ : ДДМА, 2021. – 200 с.
8. Іванілов О. С. Економіка підприємства. Підручник. Рекомендовано МОН України. 2-ге вид. / О. С. Іванілов. – Київ: Центр учбової літератури, 2019. – 728 с.

9. Левицька І. В. Економіка туризму: навчальний посібник / І. В. Левицька, А. О. Климчук, Д. І. Басюк, Г. М. Тарасюк, О. С. Москвічова. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. – 488 с.
10. Мальська М. П. Економіка туризму: теорія та практика : підручник / М. П. Мальська, М. Й. Рутинський, С. В. Білоус, Н. Л. Мандюк. – Київ: Центр учбової літератури, 2019. – 544 с.
11. Мальська М. П. Управління персоналом у туризмі: теорія і практика: навчальний посібник / М. П. Мальська, О. Ю. Бордун, І. З. Жук. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 234 с.
12. Паршин Ю. І. Основи економічного аналізу: навч. посіб. / Ю. І. Паршин, О. А. Паршина. – Дніпро: ФОП Дробязко С. І., 2020. – 180 с.
13. Правове регулювання туристичної діяльності : навчальний посібник / укл. О.Д. Король, Т.Д. Скутар, Н.П. Аніпко, О.В. Руденко – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2022. – 232 с.
14. Світлична В. Ю. Економіка туризму : підручник / В. Ю. Світлична, С. А. Александрова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. – 167 с.
15. Ющишина Л. О. Менеджмент ресурсів та витрат: курс лекцій /Л. О. Ющишина. – Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. – 103 с.

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

- Пакет програмних продуктів Microsoft Office.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

- Політика оцінювання здобувачів вищої освіти.
Оцінювання знань здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється під час поточного (під час проведення практичних занять, виконання завдань) та модульного контролю (тестування). Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів. Передбачено нарахування додаткових балів (не більше 30) за навчальну та науково дослідну роботу. Політика заохочення здобувачів вищої освіти до отримання додаткових балів окреслена у робочих програмах навчальних дисциплін. Критерії оцінювання видів навчальної діяльності (робіт) доводяться до відома здобувачів на початку вивчення освітньої компоненти та не можуть змінюватися упродовж вивчення даної освітньої компоненти. Положення про організацію освітнього процесу <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/polozhennya-pro-organizaciyu-osvitnogo-procesu.pdf>
Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyuvannya.pdf
Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/poryadok-likvidaciyi-zdobuvachamy-vyshhoyi-osvity-akademichnoyi-zaborgovanosti.pdf>
Положення про повторне навчання https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_pro-povt-navch.pdf
- Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування, індивідуальний графік) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.
- Політика щодо академічної доброчесності. списування під час виконання поточних модульних робіт та тестування заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
Кодекс честі студента https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_studenta.pdf
Положення про академічну доброчесність https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_akadem_dobrochesnist.pdf
Положення про запобігання випадків академічного плагиату <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-zapobigannya-vypadkam-akademichnogo-plagiatu.pdf>
- Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:
Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf
Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozha_pro_akademichnu_mobilnist.pdf
Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-poryadok-vyznannya-rezultatuv-navchannya-zdobutyh-hlyahom-neformalnoyi-ta-abo-informalnoyi-osvity.pdf>
Інфографіка (розділ Освіта/Організація освітнього процесу/Неформальна освіта) <https://puet.edu.ua/neformalna-osvita/>
- Політика вирішення конфліктних ситуацій:
Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravyla-vyrishennya-konfliktnyh-sytuacij-u-puet.pdf>
Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_pro-apel_pidscontr.pdf

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupcii/>.

- Політика підтримки учасників освітнього процесу:
Психологічна служба: <http://puet.edu.ua/psychologichna-pidtrymka-v-puet/>.
Студентський омбудсмен (Уповноважений з прав студентів) ПУЕТ <http://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/>
Уповноважений з прав корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupcii/>
- Безпека освітнього середовища:
Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» <http://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyediyalnosti/>

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
7 семестр	
Модуль 1 (теми 1-2): відвідування та обговорення матеріалу занять (6 балів); виконання навчальних завдань (10 балів); тестування (2 бали); поточна модульна робота (5 балів).	41
Модуль 2 (теми 3-5): відвідування та обговорення матеріалу занять (6 балів); виконання навчальних завдань (10 балів); тестування (2 бали); поточна модульна робота (5 балів).	59
8 семестр	
Модуль 3 (теми 6-8): відвідування та обговорення матеріалу занять (3 бали); виконання навчальних завдань (8 балів); тестування (2 бали); поточна модульна робота (4 бали).	43
Модуль 4 (теми 9-10): відвідування та обговорення матеріалу занять (3 бали); виконання навчальних завдань (8 балів); тестування (2 бали); поточна модульна робота (4 бали).	17
Екзамен	40
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни